

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. VI. Celebritas cultus S. Fidis in Aginnensi, et præsertim in Conchensi
ecclesiæ: erectæ ejus nomini variæ ædes sacræ in Galliis, et una insignis,
tum in Aragonia, tum in Anglia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A *Lectionarium S. Cucuphatis, quo S. Fidis Hispanica translatio stabiliretur, anno Christi 1236 recentius esse, omnino dicendum sit, nec ex eo contra epocham translationum Conchensium, de quibus antea actum a nobis est, quidquam solidi opponi queat. Quo igitur tempore, inquit, in Hispaniam S. Fidis pignora delata fuerunt? Ad hoc pro responso sit, teste laudato D. de Castelnau, qui in Abbatum S. Cucuphatis Catalogi sui cœnobii Manuale aliare monumenta tum hic, tum alibi passim citat, translationem lipsanorum S. Fidis ad illud S. Cucuphatis monasterium peractam fuisse sub Petro de Busqueto, qui, cum ante cœnobii Prior et sacrista major fuisset, abbas electus est anno 1351, uti ex fol. 112 laudati Manualis constare, idem Castelnau scribit. Juerit, quæ ad abbatem hunc, factamque sub eo translationem S. Fidis, ac erectum in hujus honorem a cœnobii præposito beneficium attinent, propria ejus verba huc transcripsisse.*

sed sæculo tantum XIV

63 Ita habent: Petrus de Busqueto, gratia divina abbas (hunc Castelnau quadragesimum quartum ponti) electus anno 1351, fuit monachus, Prior et sacrista major; constat in Manuali 1356, fol. 112, et a pueritia optime instructus, ita ut Decretorum doctor decoratus exstitit, et constitutiones provinciales totius Religionis (Benedictinæ) pulchre recompilavit ac in ordinem redegit; vidensque Sarracenos sæpe hac vel illac insurgere, et in multis Cathaloniarum partibus in pluribusque locis, villis, ecclesiis et in monasteriis ingentem perditionem et vastationem esse, ideo monasterium de bonis ipsis circuire et munire curavit. Hic semper ad commodum et magnificentiam (cœnobii *supplendum* *puto*) pecuniis usus fuit, totum enim castrum del Vendrel cum jurisdictione et etiam jurisdictione villæ S. Cucuphatis a domino Petro, rege Aragonum, emit, scriniumque scripturarum monasterii ex suis sumptibus construxit. Hoc tempore, videlicet circa annum 1365 fuit translatum corpus S. Fidei in hoc monasterium, concessum ab Urbano V Pontifice Romano, ubi in pace requiescit: sub cuius invocatione Bernardus de Valencia monachus et tunc præpositus major, beneficium de bonis ipsis præposituræ instituit, deinde vitam finivit 8 Februarii anno 1381.

C *Hactenus ille, qui non de alterius, quam de nostræ S. Fidis corpore se agere, satis in Prologo indicat, dum eam in civitate Agen 6 Octobris circa annum 300 passam scribit.*

dono Urbani PP. V transmissæ fuerunt.

64 Verum, tametsi hæc seu ex Manuali cœnobii, seu ex aliis ejusdem abbatiæ authenticis documentis hauserit Castelnau, atque adeo insignia S. Fidis lipsana ad S. Cucuphatis cœnobium dono Urbani PP. V transmissa fuisse, fidem faciat; tamen vix mihi inducere in animum possum, Pontificem illum integrum sanctæ Martyris corpus a Conchensibus impetrasse, ut illud Hispanis donaret. Neque vox corpus, qua iste utitur, id omnino persuadet, cum alias sæpissime sub hoc nomine veniant insignes Sanctorum reliquiæ, quæ totum hominis corpus nequaquam constituent. Et sane non posse ascetas S. Cucuphatis merito gloriari de translato ad se vere integro S. Fidis corpore, vel ex eo etiam ostenditur, quod, teste Monastico Anglicano tom. I, pag. 6, in Glastoniensi ecclesia antiquitus os unum S. Fidis honorifice assertatum fuerit, una cum aliarum insignium virginum lipsanis, uti curiosus lector videre illic potest. Ceterum, qua occasione quoque modo Urbanus V a Conchensibus monachis, qui-

bus etiam diu ante Pontificatum, utpote in vicino comitatu Gabalitano ac tredecim duntaxat leucis Gallicis a Conchis dissito ortus, ejusdemque Ordinis antea abbas apprimè notus charusque esse potuit, sacra S. Fidis lipsana saltem ex parte impetravit, uti et quam ob causam insigne S. Cucuphatis in Cathalonia monasterium iis nobilitate voluerit, nulla, quæ mihi quidem præluere, sat probatæ fidei documenta tradunt. Fortassis hic Pontifex, cum Petrum de Aragonia, Jacobi II regis filium, brachium S. Ludovici, episcopi Tolosani, quo hic Cathaloniam ditare velle videbatur, Montspessulani, teste Waddingo ad annum 1366, restituere jussisset, loco præfati pignoris sacris S. Fidis reliquiis Cathaloniam illustrare voluerit, quibus laudati Petri animum sibi conciliaret, eumque devinciret in perpetuum. Sed hæc intra conjecturæ limites consistent. Erit forte, et ut sit, vehementer exopto, qui Hispanicæ huius S. Fidis translationi majorem offerat lucem, quique sua sponte, cum nobis hisce temporibus per litteras, seu ad Cathaloniam, seu ad Rhutenos, facilis non sit aditus, benigne nos de ea edoceat, quæ in S. Caprasii Commentario ad diem 20 Octobris, si Superis placet, opportuno inseri loco queant, atque ita, si qua minus recte a nobis hic dicta essent, accurate emendentur.

AUCTORE J. G.

§ VI. Celebritas cultus S. Fidis in Aginnensi, et præsertim in Conchensi ecclesia: erectæ ejus nomini variæ ædes sacræ in Galliis, et una insignis, tum in Aragonia, tum in Anglia.

E *x iis, quæ a num. 32 de elevatione seu prima corporis S. Fidis per S. Dulcidium facta translatione, ac de aliis dein translationibus disseruimus, tam manifeste unicuique patere arbitror exhibitæ et tum Aginni, tum in Conchensi cœnobio ecclesiasticæ venerationis antiquitatem, ut aliis hanc argumentis confirmare minime necesse sit. Quapropter, ut, quæ ad sanctæ Martyris nostræ cultum attinent, prosequamur, præter dicenda in ipsis, quæ edituri sumus, Actis, ea duntaxat hoc § referam, quæ ad ejusdem Ecclesiasticæ venerationis celebritatem faciant, quæque hanc per Christianum orbem latissime propagatam fuisse, luculenter ostendant. Ac primo quidem non modo, cum Aginni adhuc servaretur S. Fidis corpus, celeberrimus illic sanctæ Martyri delatus est cultus; sed etiam, avecto inde anno, uti ostendimus, 886 vel 887 hoc sacro thesauro, inchoata a S. Dulcidii temporibus Ecclesiastica ejus veneratio minime intermissa est, uti ex ecclesia antiqua, quæ ejusdem Virginis Martyrisque nomen semper servavit, atque ex Officio ejus Ecclesiastico, quod, teste Simone de Peyronet pag. 478 Catalogi Sanctorum, Tolosa anno 1706 editi, sub ritu duplici quotannis celebrari assolet, omnino manifestum evadit. Exstat et in Aginnensi diœcesi vicus, Duranio anni adjacens, cui in honorem Virginis nostræ inditum S. Fidis nomen jam pridem fuit, estque itidem ex duode-*

Insignis S. Fidis cultus in Aginnensi ecclesia

F

cim,

AUCTORE
J. G.

et in Conchen-
si, Apostolicis

* lege immo

B

Paschalis II
PP. litteris

C

firmatus et
ampliatas,

cim, in quos diæcesis illa dividitur, archipresbyteratibus unus, prout tom. II Galliæ Christianæ auctæ col. 894 assertitur.

66 Venio nunc ad celeberrimi ejusdem Martyris cultus incrementum, Apostolicis Paschalis II litteris firmatum, quibus hic Pontifex Conchensis indulget, ut jejuniæ solemnæ vigilia S. Fidis celebretur, ut in ordine Missæ, seu Canone, ipsius Martyris nomen inter alias virgines habeatur, atque pro reverentia ejusdem Sanctæ abbas Conchensis ad electionem episcopi Rhetenensis semper adcoecetur. Bullam ipsam Pontificiam, quam ex schedis Colbertinis editam habes tom. I Anecdotorum Martenei et Durandi col. 337 et seq., integram huc transcribere visum est. Ita habet: Paschalis episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Begoni, monasterii beatæ Fidis Conchensis abbati, ejusdem loci fratribus omnibus salutem et Apostolicam benedictionem. Licet Ecclesiasticorum Officiorum tenor in Ecclesiasticis libris legitimo habeatur ordine constitutus; nihil tamen religioni (obesse) nimio prodesse plurimum credimus, si quis eisdem Officiis rationabiliter observantiæ quidquam et devotionis adjecerit. Samaritanus etenim noster, cum duos denarios stabulario ad infirmi curam protulit, ait: « Si quid supererogaveris, ego, » cum rediero, reddam tibi. »

67 In Rhetenico igitur pago, præsertim apud Conchense vestrum monasterium, ubi beatæ Fidis corpus requiescere creditur, ante secundum Nonas Octobris, quibus eadem Virgo martyrium consummasse legitur, sicut ex more vos devotissime agere audivimus vigiliis, et solemne jejuniæ celebrari annuimus et decreti præsentis auctoritate firmamus: ubi enim beati martyres corporali præsentia requiescunt, dignum profecto est, et Ecclesiastica consuetudine confirmatum, ut celebrioribus Officiis honorentur. Unde etiã concedimus, ut in Ordine Missæ inter alias virgines ejusdem sanctæ Virginis ac Martyris memoria ex nomine celebretur, Passionem quoque seu miracula, quæ de eadem sancta Virgine a Catholicis viris scripta creduntur, in ecclesia pro ejusdem reverentia Virginis adprobamus; siquidem ipsius gloriosæ Virginis ac Martyris natalitia, tam in nostra sacro-sancta Romana Ecclesia, quam in aliis mundi partibus ad honorem Dei et communem salutem, cum magna optamus devotione et reverentia celebrari.

68 Ad devotionem quoque supradictæ Martyris et monasterii Conchensis honorem adjicimus, ut ad Rhetenensis episcopi electionem Conchensis abbas semper debeat advocari: quia et in urbe ipsa electio solet citra ordinem plebunumque præsumi, et Conchensis locus adeo habetur proximus urbi, et tanta persona censetur abbatis, ut præcipue tanto ecclesiæ negotio debeat interesse. Cetera monasterii vestri negotia, tamquam ad nos specialius pertinentia, legatis nostris, sive qui nunc sunt, sive qui post futuri sunt in Galliis, sollicitius definienda mandamus. Vestrum enim cœnobium et omnia ad idem pertinentia, quieta, libera et integra cum suis semper volumus privilegiis permanere. Omnipotens Deus sua vos gratia benedicat, et per sanctæ conversationis instantiam ad vitam æternam perducat. Amen. Datum Laterani, nono Kalendas Januarii. *Hactenus Bulla Pontificia Paschalis II, ad quam nonnulla observasse joverit. Apud laudatos Marteneum et Durandum notæ chronica, ex quibus hujus Pontificii diplo-*

mati annum statim definias, omnino desiderantur; est tamen aliunde, unde sat prope is statui possit. Etenim cum hanc a Paschale PP. II obtinuerit Bego, Conchensis abbas, qui ultra annum Christi 1107, uti ex ejus successore Bonifacio, tom. I Galliæ Christianæ auctæ col. 243 ad eundem annum memorato, eruitur, vitam non protraxit, consecrarium fit, ut medio tempore inter hunc interque annum 1099, qui Pontificatus Paschalis primus fuit, hæc Bulla Conchensis concessa fuerit, deinde ab ipsis una cum Apostolorum insigniorumque Sanctorum nominibus illud S. Fidis in Missæ Canone legitime recitatum sit, quod sane, etiamsi cetera absent, eximii cultus certissimum documentum est.

69 Sed quoniam nunc ad sanctæ Martyris cultum, Pontificia auctoritate confirmatum, nec vulgari modo ampliatum, devenimus, lubet et illud Pontificium diploma hic recitare, quo Innocentius Papa IV in honorem S. Fidis Conchensis ecclesiæ abbati Umberto ejusque successoribus mitræ et annuli usum anno 1245 concessit. Ita illud habet tom. I Galliæ Christianæ auctæ inter instrumenta ecclesiæ Rhetenensis pag. 55: Innocentius episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Umberto, abbati sanctæ Fidis de Conchis, Ordinis S. Benedicti, Ruthenensis diæcesis, salutem et Apostolicam benedictionem. Ante tribunal omnipotentis Judicis et æterni, ac per hoc omnibus metuendi, Sanctorum adjuvari precibus et patrocinii confidentes, ipsis nimirum placere deposcimus, eorum benevolentiam medullitus flagitamus, utque favorem valeamus ipsorum merito promereri, locorum ministris, quæ illis adscripta sunt titulis, ex collata nobis cælestis potestate liberent gratias impertimur, alios privilegiis muniendo, alios honoribus ampliando et terminis, alios etiam insigniis decorando, prout Sancti alicujus et loci eo præditi excellentiæ nobis exigentia innotescit. Hinc est, quod, expositis nobis beatæ Fidis virginis et martyris, cujus præes monasterio, meritis gloriosis, quæ adeo virtute fidei dicitur claruisse, adeo fidem suam tenuisse constanter, nunquam a Domino mutans eam, quod pro amore ipsius, flore virginitatis servato, in quem credidit, quem dilexit, assata et secta totum corpus suum sanguine proprio rubricavit. Unde, ut pie credendum est, ab ipsis fidei est agnominata vocabulo et Fides proinde nuncupata.

70 Nos ob ipsius reverentiam ex consortio nominis occasionem trahentes, ad compendium pietatis, præfatum ejus monasterium mitra et annula, quæ sunt insignia fidei, mystica ratione duximus decorandum. Sicut mitra nempe caput gestantis exornat, sic utique fides mentem, quæ, dum per dilectionem, juxta verbum Apostoli, operatur, quasi duobus cornibus, Dei scilicet dilectione ac proximi, ventilat inimicum. Annulus etiam fidei est signaculum, quo fidelis anima Domino desponsatur, qui ex auro constat et gemma et digitum illum ambit, ex quo vena dicitur ad cor mitti; in quo notari videtur, quod fides, cum cor fidelis ambit et ornat, ipsum et actione strenuum et sapientia efficit eruditum. In ambitu quoque digiti discretio commendatur, qui etiam sua rotunditate designat, ut cuncta, quæ agit, ad æternam beatitudinem referat obtinendam. His igitur insigniis pretiosis tibi et tuis successoribus utendi perpetuo, ob devotionem dictæ Virginis, concedimus potestatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc

D

uti et Innocentii PP. IV

E

F

Pontificio diplomate, exponitur.

A hanc paginam nostræ concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Lugduni 6 Nonas Octobris, Pontificatus nostri anno tertio, atque adeo, anno Christi 1245, et paulo ante, quam Innocentius Lugduno, ubi concilium celebraverat, Cluniacum contendit, prout apud Franciscum Pagi tom. III Breviarii Pontificum Romanorum pag. 301 et 309 videre est.

Prætervarias donationes in ejus honorem, ecclesiarumque erectiones in Galliis

71 Atque hæc de S. Fidis apud Conchenses cultu, Apostolica auctoritate stabilito atque non mediocriter ampliato, dicta sufficiant. Ad alia nunc procedo venerationis, sanctæ Martyri in Galliis passim exhibitæ, insignia documenta, quæ, ne singula illustrando infinitus sim, paucis dumtaxat indicabo. Præter donationes in S. Fidis honorem a Sigualdo anno Christi 888, a Stephano Arvernensi episcopo simul et Conchensi abbate aliisque deinde factas, de quibus jam ante egimus, præterque alias multas honorum ecclesiarumque peractas concessiones, quæ tom. I Gallie Christianæ auctæ a col. 240, inque Instrumentis Rhutenensis ecclesiæ, et tom. II Historie Domus Arvernice, a Baluzio conscriptæ, pagg. 36, 37, 483, 484 aliisque locis ac tom. II Historie Occitanie inter Instrumenta coll. 6, 21, 112, 160, 161, 217 et alibi memorantur, et ex quibus, quanta omnium ordinum hominibus insererit in S. Fidem religio venerationisque, facile colligas; præter hæc, inquam, omnia, non pauca in ejus honorem, seu ante sæculum XI seu deinceps, erectæ ecclesiæ in Galliis fuerunt; quas qui noscere exoptat, laudato tom. I Gallie Christianæ auctæ a col. 244, et tom. II Ann. Bened. pag. 401, num. 2 sub finem de nomine designatas reperiet non in Rhutenensi dumtaxat, sed et in Agathensi in Occitania, in Meldensi, quæ Pagi Brigensis est, in Narbonensi, in Tolosana, aliisque diocesisibus, quibus ex t. III Monastici Anglicani pag. 411 nominatim subdolum, et Valesius in Notitia Galliarum Veterem vocat, ecclesiam S. Fidis de Longavilla in Normannia, cui postea Walterus Giffard, comes Buckinghamiæ, quæ plurima bona concessit, uti ex edito istic diplomate abunde liquet. Atque hæc pro S. Fidis cultus longe lateque per Galliis egregie diffusi specimine quatuorquæ sufficiant.

una insignis, quæ in Aragonia

72 Nec illa in S. Fidem religio magnatumque in erigendis ejus nomini ecclesiis ardor se Gallie finibus continuit, quandoquidem, ut minus illustria prætermittam, jam tum anno Christi 1101 a Petro Sancti, Aragonensium rege, in Barbastro, sui regni oppido, fundatum in S. Fidis honorem monasterium fuit, quo rex illo de victoria contra Mauros, sibi a Deo concessa, debitas gratias referret, ac per meritum ipsius gloriosæ Virginis (S. Fidis) regnum suum saluum et incolume conservaretur, ipseque hostes suos debellare etiam deinceps posset. Diploma, ex quo hæc liquido constant, ne longior sim, integrum non describam; at ea dumtaxat hujus verba, quæ ad rem nostram potissimum faciunt. Ita tom. I Gallie Christianæ auctæ inter Instrumenta ecclesiæ Rhutenensis pag. 54, col. 2 se illius exordium habet: In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, hoc est testamentum firmum et ratum, quod facio ego Petrus Sancii, Dei gratia rex Aragonensium et Pampilonensium, de constituenda et ordinanda ecclesia S. Fidis, gloriosæ virginis, apud civitatem Barbastrum, cum affirmatione et auctoritate domini Pontii ipsius sedis venerabilis Octobris Tomus III.

episcopi et clericorum suorum immensis miserationibus. Deo multiplices gratiarum debemus actiones, qui nostris temporibus, collata cælitus victoria, dedit nobis facultatem adjutandi suam sanctam Ecclesiam, ac de terris, diu a Mauris detentis, nonnulla Religiosorum nostrorum dotare loca et monasteria. Unde inter cetera notum sit tam presentibus, quam futuris Dei fidelibus, me, antequam Barbastrum civitas sanctæ Christianitati restitueretur, dedisse sancto Salvatore et sanctæ Fidi de Conchis, atque Begoni, venerabili abbati, ejusdemque loci monachis unam mechtam, meliorem scilicet, (id est, unum e præstantioribus templis Mahumetanorum, quæ Hispanice Mesquitas, et Gallice Mosques vocantur) quæ esset in Barbastro, excepto de sede episcopali, ad construendum ibi monasterium...

73 Et post nonnulla sic pergit rex: Anno ab Incarnatione Domini millesimo centesimo primo capta Barbastro, ... cum consilio et affirmatione domini Pontii... monasterialem ecclesiam S. Fidis post multas examinationes taliter pacifice ordinavimus, ut videlicet de propriis terris meis et vineis... ecclesiæ S. Fidis decimæ et primitiæ integerrime persolvantur... Præterea damus sanctæ Fidi, gloriosæ virginis, molendinos cum aqueductu suo; et hortos ad ipsam portam cum balneis et furno, quæ fuerant de ipsa mechita. Concedimus etiam cum assensu et favore prædicti episcopi et clericorum suorum ecclesiam de Allinces cum omnibus ecclesiasticis rebus ad se jure pertinentibus. Hæc omnia supra scripta Domino Deo et sanctæ Fidi laudando et confirmando, ut ipse Deus ac Dominus Jesus Christus per meritum ipsius gloriosæ Virginis regnum nostrum saluum et incolume conservet, et ad honorem et gloriam nominis sui, inimicos pacis destruendo, amplifcet: sicque nos et omnem progeniem nostram transire per bona temporalia sibi serviendo faciat, ut post istius vitæ decursum ad æternam gloriam perducat. Quod si etiam Deus dederit nobis, seu posteritati nostræ Ylerdam ac Cæsaraugustam; donamus inibi beatæ Fidi hereditatem unius Mauri de melioribus, domos videlicet, terras et vineas, hortos cum omnibus pertinentiis suis, ut ipse Deus per meritum ipsius urbes ipsas sanctæ restituit Christianitati. Amen.

74 Ex Hispania si in Angliam transeamus, illic insignia pariter cultus S. Fidis documenta reperiemus. Unum pro reliquis sit fundatio prioratus de Horsham in agro Northfolciensi, in sanctæ Martyris nostræ honorem facta a Roberto Fitzwaller, seu Walleri filio, ejusque uxore Sibilla, quorum hac de re diploma ex tomo I Monastici Anglicani pagg. 445 et 446 huc transcribere libuit. Ita illud sonat: In nomine Domini nostri Jesu Christi. Amen. Notum volumus fieri omnibus fidelibus Christi, tam presentibus, quam futuris, quod ego Robertus, Walleri filius, et uxor mea, nomine Sibilla, edificavimus ecclesiam de Horsham, in propria terra nostra, in honore Dei et sanctæ Fidis virginis et martyris, pro remedio et salvatione animarum nostrarum et filiorum nostrorum et omnium fidelium viventium sive defunctorum. Concedimus eandem ecclesiam Deo et monachis de Conchis de ecclesia sanctæ Fidis virginis et martyris. Et huic a nobis edificate ecclesie concedimus ecclesiam de Horsford, ecclesiam de Reydone, ecclesiam de Mor, ad faciendum anniversarium

AUCTORE
J. G.

facta est, recensetur.

E

F

aliaque in Anglia a Roberto, Walleri filio.

AUCTORE
J. G.

rium Sibillæ uxoris meæ; decimam de Alreton, et de Wiletone, et de Wilverdeston, et de Helmingham, et de Flemeworth, et de Woodetone, et de Semer, et de Bikebrom, et de Resham, et de Forle, et de Walingo, et de Shanton, et de Surlingham, et de Stokes, et de Hertham, et de Hoa, et de unoquoque manerio unum agrum terræ ad congregandam decimam. Et concedo de omnibus procuracionibus meis, quas fecero in Anglia, semper decimas huic ecclesiæ.

et Sibilla
ejus uxore,

75 Sciatis insuper, quod prædicta Sibilla eisdem concessit terram suam de Rudham, quam pater suus dedit in liberum maritagium. Sciatis insuper quod ego Robertus, filius Walteri, Sibilla, uxore mea, Rogerio et ceteris meis filiis volentibus et in hoc bono operantibus, prædictam ecclesiam de Horsham et supradicta omnia Deo et beatæ Fidei et Conchis et monachis ejus concessimus et dedimus, ut a Deo, ipsa beata Virgine (S. Fide) intercedente, peccatorum nostrorum nobis detur venia, et illa, quæ promisit fidelibus suis, quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, assequamur gaudia. Hæc carta facta fuit permissione et affirmatione domini Anglorum regis Henrici, et ordinatione et consensu Herberti episcopi. Si quis autem generis vel successionis meæ, vel aliquis alius huic donationi voluerit obesse, noverit, se Deo et Sanctis suis, et Anglorum regi contrarium, nec Christianum, sed ante-christum esse. *Hactenus laudatum diploma, non serius anno 1107 editum, cui anno Christi 1163 accessit Alexandri PP. III Bulla Pontificia, qua tum præfatam bonorum concessionem, tum alias factas, ac deinceps juste faciendas, pro firmis et illibatis habendas esse statuit, ipsumque S. Fidis de Horsham monasterium sub beati Petri suaque protectione suscipit. Illud curiosus lector integrum videre potest cit. tom. I Monastici Anglicani pag. 446, ubi ex ipso autographo bibliothecæ Cottonianæ typis editum fuisse asseritur.*

cui factum a
S. Fide miraculum
occasione dedisse
fertur.

76 Ceterum an re vera patratum a S. Fide insigne miraculum Roberto et Sibillæ occasionem præbuerit erigendi huic sanctæ Martyris Horshamense monasterium, uti quidem ex antiqua membrana, Anglice conscripta, tom. I Monastici Anglicani pag. 444 narratur, utcumque dubium me reddidit, utriusque conjugis de tam insigni sibi præstito beneficio altissimum in ipso fundationis diplomate silentium; tum quod in ea, quæ ad hujus confirmationem ibidem subditur, Pontificia Bulla, nulla pariter de eo prodigio mentio fiat. Quia tamen ejusdem generis patrata a S. Fide miracula, et plane insignis Roberti et Sibillæ in sanctam Martyrem munificentia illud aliunde verisimile reddunt, ejus qualemcumque epitomen hic subdam. Redeuntes a suscepta ad Apostolorum limina et dein ad sanum S. Egidii in Occitania peregrinatione in suam patriam Robertus et Sibilla in prædonum manus inciderant, vinculisque constricti ferreis, castro quodam detinebantur, cum pii conjuges S. Fidis, cujus miracula ubique celebrabantur, opem subsidiumque supplices implorarent, ut sibi liberis abire in patriam liceret. Postulantium votis adfuit piissima martyr, eisque apprensus, ferrea dissolvit vincula et custodia salvos eduxit. Quare Conchas profecti, dies aliquot illic agendis S. Fidi gratiis impenderunt, ipsaque, quibus constricti fuerant, vincula in rei gestæ testimonium secum eo detulere, ac condendi in honorem S. Fidis in suis terris mon-

nasterii emisere votum. Quod ut reipublicæ monastica bono melius persolverent, e Conchensi monasterio secum deinde deduxerunt in Angliam Bernardum et Girardum monachos, qui novæ prospicerent colonie, et Conchensis cænobii nomine condendi novi prioratus bonorumque ejus possessionem adirent.

77 Singularia pariter sunt, utque ad elucidandam fundationis hujus prioratus epocham etiam conducunt, quæ laudatus jam sæpe Dionysius Sammarthanus tom. I Gallie Christianæ col. 245 in hæc verba scribit: Henricus (nempe hujus nominis I) rex Anglorum, degens in Normannia in Foreste supra Bonamvillam, abbati Bonifacio (qui Conchensibus, ut ibidem etiam testatur Gallia Christ. aucta, anno Christi 1107 præerat) privilegium, quod concesserat sanctæ Fidi de Horsans (seu potius de Horsham) confirmavit, feriam scilicet unoquoque anno trium dierum in vigilia festi ejusdem Virginis in die festi et secunda die festi. Hanc ecclesiam de Horsans Herbertus Novicensis episcopus (de quo Vide Alfordum t. IV Annal. Ecclesie Anglicanæ ad annum Christi 1093, num. 40, et ad annum 1101, num. 38) consecraverat in honorem S. Mariæ Virginis sanctæque Fidis, et Eberardus (seu Evarardus, de quo eundem Alfordum ad annum 1119, num. 49, et ad annum 1121, num. 7 consule) in Norvicensi sede successor, Bonifacio abbate hanc eandem ecclesiam confirmavit, et eam visitantibus indulgentias concessit, non communi utique temporis episcopis liberalitate, et ex qua specialem in sanctam Martyrem Anglorum pietatem non immerito eruas. Ceterum, num per vocem Feriam, quam laudatus Sammarthanus ex antiquo indubie instrumento, quod sibi prætererat, deprompsit, ternum festivum diem in S. Fidis honorem indicatum voluerit, quo sensu vox illa non raro adhibetur; an vero triduanas nundinas, quæ, teste Cangio in Lexico, Feriarum nomine sæpe veniunt, atque ita porro appellatæ sunt, quod ut plurimum in SS. Patronorum festivitibus vel ecclesiarum eandem et dedicationibus institutæ fuerint, cum scilicet vicinorum populorum ad illas frequens sit concursus, non satis ipse seu citata col., seu in suo Glossario vocum corruptioris Latinitatis, sub finem tomii addito, declarandum censuit. Cum tamen, uti videtur, regia Henrici I confirmatione, potius ad nundinas, quam ad festas dies celebrandas, opus fuerit, de illis rectius, quam de triduanis festo Feriam erponi, ego arbitror.

Varia ad
hanc S. Fidis
ecclesiam

E

F

78 Præter hanc, aliamque S. Fidi erectam pridem in Anglia ecclesiam, de qua etiam meminuit Guilielmus Dugdale in Historia cathedralis ecclesie Londinensis pagg. 232 et 273, alias etiam in aliis regionibus, in quibus jam pridem viguit sanctæ Martyris nostræ cultus, sub ejus invocatione Deo consecratas esse, nullus dubito; sed in horum situm operosius inquirere non vacat, nec tam molestæ operæ pretium videtur singulas, S. Fidi dicatas, per Christianum orbem ædes enumerare. Suffecerit, unam adhuc indicasse, quæ ei Placentiæ in Italiæ jam pridem sacra fuit, de qua in Vita S. Francæ mentionem fecit Petrus Maria Campi pag. 67, quæque ab Umberto Locati libro de Placentiæ urbis origine tom. III Thesauri Historiarum Italiæ parte II, col. 96, et a Papebrochio nostro tom. III Aprilis pag. 399 in Annotatis recensetur. Quæ sane minime mediocrem Fidelium in S. Fidem venerationem latissime jam pridem sparsam fuisse, apertissime demon-

celebremque
ejus cultum
spectantia.

A *demonstrant. Reliqua, quæ ad ejus cultus celebritatem faciunt, sequenti § absolutum eo.*

§ VII. S. Fides Officio Ecclesiastico, ei proprio, in variis regionibus culta. Codicis miraculorum ejus, infra edendi, auctor, hujusque fides, et cur non omnia miracula edenda.

Pro reliquis
ex veteri
Rothomagen-
si Missali

P *Præter complura provinciæ et diœcesis Tolosanæ, Galliæque universæ loca, quæ, teste Simone de Peyronet in suo Catalogo Sanctorum pag. 478, a S. Fide nostra nomen habent, eamque ut tutelarem venerantur, tot sunt in Galliis ecclesiæ, quæ vel solemnè in Sacrificio Missæ commemoratione, vel officio Canonico sanctam Martyrem jam pridem coluerunt, ut, si de singulis vel paucissima proferrem, infinitus forem. Quapropter specimen loco unam duntaxat pro reliquis hic describam, quæ in Missali Rothomagensi, anno 1585 edito, exstat, propriam S. Fidis Missam. Ita fol. 49 hæc se habet: Sanctæ Fidis virginis et martyris festum trium lectionum. Officium (nempe Missæ.) Cognovi, Domine, quia æquitas judicia tua, et in veritate tua humiliasti me, contige timore tuo carnes meas, a mandatis tuis non me repellas. ps. Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini. Oratio. Quæsumus, Domine, Deus noster, ut nobis beatæ Fidis, virginis et martyris tuæ, hodierna festivitas salutis præstet incrementum: cujus admiranda vita salutare præbet exemplum. Per Dñm. Epistola. Domine, Deus meus, exaltasti. Graduale. Specie tua et pulchritudine tua intende, prospere procede et regna. Ver. Propter veritatem et mansuetudinem et justitiam et deducet te mirabiliter dextera tua. Alleluia. Ver. Adducentur regi virginæ post eam, proximæ ejus afferentur tibi in lætitia. Evangelium. Simile est regnum cœlorum decem. Offer. Offerentur regi virginæ post eam proximæ ejus: offerentur tibi.*

Missæ propria,

C *80 Secreta, Deus, qui semper es gloriosus in Sanctis tuis, qui, ut mundi fortia quæque confundas, in minimis quoque virtutem potentia tuæ demonstras: suscipe hanc oblationem quam tibi pro commemoratione sanctæ Fidis, virginis et martyris tuæ, offerimus: et præsta, ut apud te nos adjuvet ejus oratio, cujus tibi placuit vita sancta et gloriosa passio. Per Dominum. Communio. Feci judicium et justitiam, Domine, non calumnientur mihi superbi, ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam iniquitatis odio habui. Postcommunio. Prosit nobis, Domine, hujus Sacramenti libatio, et beatæ Fidis virginis et martyris tuæ nos apud te gloriosa sublevet intercessio. Per Dominum nostrum. Hactenus laudatum Missale Rothomagense, cui ex Meldensi Breviario, anno 1640 edito, proprias Officii Canonici Lectiones, ac vel idcirco, quod hæ Actorum, quæ edituri sumus, compendium sint, ipsaque etiam singularum Responsoria subjicere lubet, ut ex iis qualemcumque cultus, in Canonico Officio S. Fidis delati, notitiam lector habeat.*

81 Hiscæ verbis pag. 748 ad diem 6 Octobris conceptæ sunt: Lectio 4. Fides, Agenni in Aquis-

*tania ex clarissimis orta parentibus, a teneris annis Christo virginitatem vovit, et eam post aliquot annos proprii sanguinis effusione nobilitavit: siquidem Maximiano in Christianos sæviante, cum præses Dacianus Agenum venisset, ut imperatoris impie crudelitati serviret, Fidei nomen (quod Christiana esset) ad præsidem continuo delatum est. Quod ubi rescivit illa, et satellites instare sensit, Sponsi sui opem deprecata et crucis signo armata, obviam illis perrexit intrepida. Hactenus secundi Nocturni prima Lectio, cui subditur hoc Responsorium: Non eris inter virginæ fatuas, dicit Dominus, sed eris inter virginæ prudentes, accipientes oleum lætitiæ cum lampadibus suis * Obviantes obviantur Sponso cum palma virginitatis. v. Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos. Obviantes.*

AUCTORE
J. G.
et ex Breviario
Meldensi
Lectiones

E *82 Lect. 5. Hanc Dacianus blanditiis primum, postea minis a veri Dei cultu tentavit abducere, Dianam proponens, cui sacra faceret. Sed tentationes illæ gloriosiore confessionem expresserunt. Affirmavit nimirum, sibi in animo esse, quævis tormenta pro Christo perpeti et mortem in ejus confessione subire. Quapropter iratus præses Virginem in cratem ferream conjicit, catenis ferreis colligat, in quatuor partes distrahit, ignemque supponit cum adipe: atrox certe teneris membris supplicium. Nec tamen vincitur Fides, sed divina virtute, cum patetur, non læditur. Post hæc, quæ, quo modo intelligenda sint, in Annotatis pag. 289 dicemus, sequitur Responsorium in hæc verba: Simile est regnum cœlorum decem virginibus, quæ accipientes lampades suas, * exierunt obviam sponso et sponsæ. v. Prudentes autem virginæ acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus.*

et propria

F *83 Lectio 6. Plurimi invictum Virginis animum admirati, fictiles deos colere desierunt, in unum Deum credentes, et oblati idolis thus adolere recusarunt, idcirco, lata in eos sententia, simul cum beatæ Fide capite minuti sunt. Fuerunt autem eorum corpora Agenni sepulta uno in tumulo, atque inde post multum tempus levata, in basilica, sub titulo sanctæ Fidei, tamquam primariæ Agennensium patronæ, constructa, posita sunt. Hiscæ subditur hoc Responsorium: Hæc est virgo sapiens, quam Dominus vigilantem invenit, quæ, accepta lampade, sumpsit secum oleum, * et, veniente Domino, introivit cum eo ad nuptias. v. Inventa bona margarita, dedit omnia sua et comparavit eam. Et veniente. Gloria Patri. Et veniente. Tum pro tertio Nocturno assignantur Homilia in Evangelium: Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro, et Responsoria de communi virginum, ex quo et Nocturnorum psalmi ceteraque desumenda præscribuntur. Orationem, quæ de communi virginis et martyris in hoc Breviario est, quæque incipit: Indulgentiam nobis, quæsumus, Domine etc. huc pariter transcribere necessum non est. Ceterum, an non potius in basilica S. Caprasii, quam in S. Fidis, a S. Dulcilio honorifice posita fuisse Sociorum S. Fidis corpora, dicenda sint, vide disputata a num. 33.*

exhibentur,

84 Quæ in ecclesiarum Galliæ Officiis de S. Fide ex communi Virginum Martyrumque desumpti fuisse videntur Hymni, ii in Officio, quod S. Cucuphatis in Hispania monachi ex Breviario Ms. recitare consueverunt, ex omni parte proprii sunt,

et ex Ms.
Breviario
S. Cucuphatis
Hymni ad
Vesperas,